Ե· ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1517 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1904 — 18 ՓԵՏՐ·1904(Ն·Տ·)

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳՕ ՓԱՐԱ

ՅԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՉԻՎԼԻԿԵԱՆ

ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

20, ՊԱՊՂ ԱԼԻ ՃԱՏՏԻՒՆ, 20

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԳՕ ՓԱՐԱ

رمنیجه سورهانتاق غزته‌سی صاحب امتیازی د. حیوملك

باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN

SOURHANTAG

20, Avenue de la S. Porte

CONSTANTINOPLE

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ ԱՐԵՒԼՈՅՍԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ

12 ամիսը կանխիկ ղր· 75

6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՓՈՍՔԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ

12 ամիսը կանխիկ ղր· 100

6 » « » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ՓՈՍՔԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ

12 ամիսը կանխիկ Ֆրգ· 22

6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ԱՍՈՒԻՆ

ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ

10 ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ

ՄԱՆՈՒԿՑՈՒՄԻ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ

Մէկ անգամի համար տողը 5 դր·

Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՕՐԱՑՈՑՑ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

1904

ՀԻՆ ՑՈՒՄԱՐ — ՓԵՏՐ. 5 + ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

Սրբոց Վարդանանց վկայից· Ծիւնատակ մեռելոց·

ՆՈՐ ՑՈՒՄԱՐ — ՓԵՏՐՎԱՐ 18

ՅԱՒԱԿԱԿԱՆ. — 1321 ՋԻԼԻՒԱՅԻՔ 2

ԿԷՍ ՕՐ· — Ծրք· 6.43 Եւր· 6.18

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ը· ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՔԱՐՈԶԸ ԵՒ ԿՈՆԴԱԿԸ

(Սիսի մեր թղթակցէն)

1904 Յունվար 25ին՝ Սուրբ Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ ամենամբութեան օրն ըլլալով, Ս. Կաթողիկոսն ու համայն միաբանք և միւս եկեղեցւոյ քահանաները՝ հանդերձ երկսեռ ժողովուրդով՝ կը գտնուէին յիշեալ եկեղեցւոյ մէջ։ Կը դառնուէր նաև Առաջնոյ կաւակալութեան դատական քննիչի օգնական եւս վանքի էֆ. որ մէկ քանի օր առաջ ընկերակցութեամբ դատական քննիչին Սիս եկած էր, դատական քննութեանց առթիւ։ Բազմութիւնը հոծ էր։ Ս. Պատարագը կը մատուցանէր Տ. Ղեւոնդ Ծ. Վ. Թաւրարգիսեան։ Ցերքի ընթերցումէն յետոյ Ս. Կաթողիկոսը քարոզի սկսելով՝ առաջին անգամ մաղթանքներ ըրաւ մեր վեհ. կայսեր թանկագին կենաց արեւշատութեան համար։ Հետ ի մէջ այլոց թէ Ն. Կայս. Վեհափառութեան և իր արդարակորով և ուղղամիտ պաշտօնեից ջնորհիւ, երեք տարիէ ի վեր Սիսի մէջ բանտարկուած ոեսը Հաճընցիներն ալ այժմ ազատ արձակուեցան, ինչպէս որ ակէ մէկ քանի ամիս առաջ չնորհիւ Օգոստ. Վեհապետին բարձր գթութեան՝ Ասանայի մէջ արձակուած էին 10 Եօզկատցիներ։ Ն. Ս. Օծութիւնը յետոյ խօսեցաւ եկեղեցւոյ արդի խորհուրդ վիճակին վրայ, եւ օրինակ բերելով ըսաւ.—Ի հնումն, եթէ մէկը անիծելու ըլլար ուրիշ մը, «ուռնդ մամուկներդ բոյն ըլլայ» կ'ըսէր։ Ու ձեռքով ցոյց տալով եկեղեցւոյ առաստաղէն կախուած արդի ոսոյինները, յարեց «Ահա այս ես կեղեցինալ ճիշդ ոյն առածը կը յիշեցնէ, որ մեծ ամօթ է եւ պատիւ չի բերեր տեղւոյս ժողովուրդին։ Եկեղեցին որ սրբութեան տաճար մըն է՝ պէտք է առաւել գեղեցկացնէն ու պերճազարդ ըլլայ։ Եկեղեցին ժողովուրդին հայելին է, եւ իր պայծառութեամբը ցոյց կուտայ ժողովուրդին եկեղեցասիրութեան աստիճանը, հաւատքին մեծութիւնն ու ղացմանց բարձրութիւնը։ Սիսը կեդրոն քաղաք մըն է, ամէն տեղէ աւելի պայծառ եկեղեցիներ, յառաջադէմ վարժարաններ եւ լուսաւորեալ ժողովուրդ պարտի ունենալ»։

Նոյեմբեր Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց համար յորդորական ու քաջալերական խօսքեր արտասանեց, միատ մի թեւելով անոնց պարտականութիւնները. ապա օրհնելով վերջացուց իր քարոզը։

Տ Հրանտ Ծ. Վ. ժողովուրդին հայերէն չգիտցող դասակարգին ալ հասկցնելու համար, Ն. Ս. Օծութեան քարոզին վայելուչ թարգմանութիւնը ըրաւ, եւ ապա նոյեմբեր Թաղ. Խորհրդոյ հաստատութեան կոնդակը ձեռքը ունենալով սեղանը ելաւ։ Վարդապետներ, քահանաներ ու միրացուներ ամէնքը միաբերան բարձրաձայն Հրաշափառ երգել ետքը, յիշեալ վարդապետը՝ ժողովուրդին կարդաց կոնդակին պարունակութիւնը եւ մի առ մի թարգմանեց թուրքերէնի։

Ս. Պատարագի արարողութիւնը լմնցնելէ վերջը, Սուրբ Երեւելիներէն, եւ դասարանի անդամ Յարութիւն էֆ. Ֆերմանեան իր ատենը հրաւիրեց Ս. Հայրապետական Աթոռոյս Թոզլիկոսը, բոլոր միաբանութեամբ հանդերձ։ Փառաւոր հացկերոյթէ մը վերջը, իրիկուն դարձեալ ի մի ղարդաքուելով, Ն. Ս. Օծութիւնը հեծաւ ու մեկնեցաւ Ս. Աթոռ։

Տ. Ղեւոնդ Ծ. Վ. Թաւրարգիսեան, ներկայ ամսոյս 27ին երեքշաբթի օրը հետը Ս. Միւռոն առնելով, Ս. Կաթողիկոսին հրամանաւ Զորքմէրզմէն գնաց։

Ահաւասիկ կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին՝ նորակազմ Թաղ. Խորհրդոյ հաստատութեան կոնդակը (*) որ կարդացուեցաւ եկեղեցւոյ մէջ —

ՍԱՀԱԿ ԾԱՌԱՑ ԾԻՍՈՒԻՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵՒ ԿԱՄՕՐԷՆ ԱՍՏՈՒԾՕՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ.

Նոյեմբեր ընտրեալ Թաղ. Խորհրդականացդ աստուածապահ քաղաքին Սըսոյ, Տեարց Յակոբայ Նալպանտեան, Կարապետ Բաշպէզեան, Աւետիսի Գույումճեան, Մանուկայ Բէքմէզեան, Գրիգորի Կարապետեան, Գրիգորի Մըճըրգեան եւ Գեարսի Ֆէրմանեան և համայն ժողովրդականաց ինդալ ի Տէր

Մեր կողմէն հակող Տեսուչ Նշանախուած Հոգելնորհ Տ. Ղեւոնդ Ծ. Վ.ի եւ գործադիր յանձնաժողովոյ յունվար 13 ամսաթիւ տեղեկագրէն հայրական գրի գոհունակութեամբ տեղեկացանք, որ ըստ օրինի՝ հաստատութեան գաղափի քուէարկութեամբ Թաղ. Խորհրդոյ անդամ ընտրուած էք։ Հաստատութեան վատանութիւնը եւ համբուռն առ Ձեզ՝ համարելով պարզ ուրոշ ապացոյց ձեր եկեղեցասիրութեան ու ղպրոցական ու հանրային գործոց կանոնաւորութեան նախանձախնդիր ոգւոյն, ըստ ամենայնի ապահով եմք թէ, ինչպէս առաջ, յետ այսու առաւել եւս կանոնաւոր ուղղութիւն եւ քարեկարգ ու զարգացուն վիճակ մը պիտի ունենան եկեղեցական ու ղպրոցական գործերը չնորհիւ Ձեր անդուլ և ակնառու հոգատարութեան և գործունէութեան։

Թէպէտ եւ գիտակ էք ձեր պաշտօնի պարտաւորութեանց, այնուամենայնիւ աւելորդ չեմք համարիր հանմատուել նաև ատոր։

Ա. Հաստատութեան մտաւոր բարւոքութիւն։

Բ. Եկեղեցւոյ պայծառութեան խնամք։

Գ. Երկսեռ մանկանց վարժարանի յառաջդիմութիւնը։

Դ. Բաղաքին աղքատաց խնամատարութիւնը։

Ե. Հաստատութեան մէջ պատահած վէճերուն խաղաղասիրական քննութիւնը։

Զ. Գետական տրոց արդար բաշխումը։

Արդ, այսու օրինութեան կոնդակաւ հաստատելով զձերելութիւնս ի նմին պաշտօնի, կ'աղաչեմք զԱստուած, որ զօրացնէ զձեզ եւ զօրավիգ լինի Ձեր ազգօգուտ բոլոր գործոց մէջ։ Հոգին Սուրբ լցուցցէ զձեզ իմաստութեամբ, որպէսզի համերաշխ ոգւով աշխատիք ի պայծառութիւն եկեղեցւոյ, ի յառաջդիմութիւն երկսեռ մանկանց և ի բարեկեցութիւն հասարակութեան։

Հայրական սիրոյ ողջունիւ՝

Մնամք աղօթարար

ՍԱՀԱԿ Բ. ԿԱԹՈՂ. ԿԻԼԻԿԻՈՑ

Գրեցաւ ի գիր հաստատութեան ի Սիս յԱթոռ Հայրապետական Տանն Կիլիկիոյ ի 24 Յունվարի 1904 ամի և ըստ տումարիս ՌՃՄԳ. ի Հայրապետութեան մերում Ա. Ամի Թիւ 50

(*) Պոլսոյ մէջ Թաղ. Խորհուրդները պաշտօնը կը հաստատի պատրիարքական կոնդակով, իսկ Կիլիկիոյ մէջ՝ Ս. Կաթողիկոսին կոնդակովը։ Ն. Ամենապատուութեան Թաղ. Խորհուրդի մը հաստատութեան այս առաջինն կոնդակը, զոր կը հրատարակենք իբրեւ նմոյշ մը, յատակ ու մեկին կերպով կը պատկերացնէ Թաղ. Խորհուրդներու պարտականութիւնները։

(Ծ. ԽՄԲ.)

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

ԴՐԱՄԱԳԱՇՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՔԱՐՈԶՆԵՐ. Գրեց Տօքթ. Ռուշպէնը, թարգմ. Աբրահամ Տէր Յակոբեան, կ. Պոլիս, 1904.

Զարս հինգ ամիս առաջ, նոյն այս սիւնակներուն մէջ նիւթ առնելով Ռուշպէրդ Գոլէճի դերը՝ հանդէպ հայ գրականութեան, ցաւ կը յայտնէի որ ամերիկեան այս բարձր հաստատութեան մէջ ուսում ստացող Հայերը ընդհանրապէս աննշան գործունէութիւն ունեցած են տոհմային գրականութեան մէջ, եւ թէ՝ քառասուն տարուան ժամանակամիջոց մը չէ բաւած, տեւականապէս ապրող ու միանգամայն օգտակար գր· աշխատութիւններ երեւան բերելու։ Այս յանդուգն յայտարարութենէն խրտչիլն ու գայթակղիլը չէր կրնար անշուշտ դարմանել մտաւորապէս կէս դարու վիտ արդիւնաբերութիւնը. անոր լուսագոյն հերքումը կարելի էր տալ ցարդ անծանօթ մնացած աշխատութենց հրապարակմամբը. իսկ անցեալին օրինակէն օգտուած ըլլալուն պահովագոյն գըրաւականն էր գրական նոր ձեռնարկներու մղում տալը. որովհետեւ «ամենայնի որում չատ տուաւ, չատ խնդրեսցի ի նմանէ» (Դրամապաշտութիւն եւ ուրիշ քարոզներ էջ 105)։

Ցաւակցութիւնը չունիմ կարծելու թէ Տօքթըր Ուոշպըրնի քարոզներուն թարգմանիչը՝ Աբրահամ էֆ. Տէր Ցակոբեան, որ 1877ի ընթացքատրան մըն է, ո եւ է օտար թելադրութենէ մղուած՝ հրապարակ հանեց ներկայ հատորը· բայց ես որ քիչ առաջ իբր դժգոհացող մը կը ներկայանայի մէկ քանիներու աչքին—գտայ արժանիք ուբացող մըն ալ—, այսօր առաջինը կ'ըլլամ ողջունող՝ տեւական ձեռնարկի մը այս յաղող սկզբնաւորութիւնը. դի Տօքթըր Ուոշպըրնի աւետարանի ճառքարոզները ազամանդի տոկունութիւնն ու տեւականութիւնն ունին անպատճառ. Իռպըրդ Գոլէճի ընթացատրանները չարքին մէջ կայնած ըլլալու հարկ չկայ, որպէս զի Տօքթ. Ուոշպըրնի համգեր եւ մեղրածորան նախադասութիւնները օձնդրիրին սրտին մէջ գոյացնեն մաճուզիկ խորխոր, որուն այնուհետեւ պիտի գան կաչիլ բոլոր ազնիւ գացտուները եւ վսեմ խարհարդները մարդկային հոգիին։

Ներկայ հատորը, որուն թարգմանութեան սահուն ոճը եւ ճոխ տպագրութիւնը յատկանշական հրապոյրներ են գործին, կը բաղկանայ մէկ ինքնակենսագրական քարոզէ եւ 8 աւետարանական ճառերէ, զորս Գոլէճի երբեմնի Տօնօրէնը սեփոր էր արտասանել իր ընթացատրաներուն, Baccalaureate Sermon ի օրը, որ վկայականաց բաշխման հանդէսին անմիջապէս նախորդ կիրակին կ'ըլլայ միշտ։ Վարժարանական եօթ-ութ տարիներու չրջանին մէջ, ուսանող մը եթէ ոչ իսկ ամենադոյզն ապաւորութիւն մը ստացած է Տօքթըր Ուոշպըրնի նկարագիրը յատկանշող անահման բարութենէն, վեհանձնութենէն եւ մեղուական գործունէութեան մը միշտ ղուզընթաց գացող համեստութենէն, ա'յդ օրը անպատճառ իր հետ կը տանի անկորնչելի տպաւորութիւն մը, գոնէ մէկ հատուածը թանկագին խրատականներուն։

Բոլոր այս աւետարանի ճառերուն մէջ երկանկօրէն ապրուած կեանքերու բաժանումին թրթիռը կայ, անէզանելու մօտ եղող սրերելի մը վերջալուսային հրապոյրը. եւ այն հոգածոտ հայրը որ գործունէութեան ասկերին վարագոյրը կը բանայ իր բարոյական գանակներուն առջին, յանդէպ արդուքիչ ալ կ'օծէ անոնց ճակատը։ Մը սերտ այնքան ապաւաժուտ է, կարենալ չկըթելու համար այդ անձնուէր վերաբերումին եւ անպատ համակրանքին ի տես։

Տեսէք, զոր օրինակ, աս տողերը, ուր իրական գուրգուրանքի մը ամէնէն խանդավառ արտայայտութիւնը կ'ըլլայ.—«... Մեր համակրանքը մեր ուսանողաց հանդէպ չի վերջնաւր երբ իրենց դպրոցական ընթացքը վերջանայ։ Անոնց կը հետեւինք աչխարհս մէջ գըրեթէ նոյն այն եռանդով որով պիտի հետեւէինք բուն իսկ մեր զաւակներուն Անոնց կը համակրինք կեանքի փորձութենց մէջ, կ'ողջանք անոնց յաղողութենց վրայ։ Մեր ներկայացուցիչներն են անոնք, և մարդիկ իրաւամբ անոնցմով կը դատեն զմեզ։» (Հոգեւոր կեանքին կարեւորութիւնը, էջ 50)։

«Կրօնքի ամրապնդիչ զօրութիւնը» խորագիրը կրող քարոզը ամէնէն առողջ եւ վեհագի սկզբունքներու այն դասն է, զոր միաբգամայն կրօնքի եւ քաղաքակրթութեան պաշտօնեայ մը երբեք տուած է. «Ձեր կեանքը անձնուրաց ծառայութիւն մը պէտք է ըլլայ, ծառայութիւն Աստուծոյ եւ սէր մարդոց, պէտք է ձեր ժամանակը եւ ատացուածքը համարէք ոչ իբր ձերը, այլ իբր նուիրական ամանդ մը՝ զոր Աստուած ձեզ յանձնած է օրիշներու օգտին գործածելու համար։ Գիտէք որ Քերեա հարկ ըլլայ նեղութիւն, գոնէ արհամարհանք ու ծաղրանք կրել ձեր հաւատքին համար, ու երբ միաքերնիդ կը բերէք այս ամէնը, կրօնքը կ'երեսի արդարեւ քեռ մը զոր մարդ ճապաղելու չէ առանձնել»։

Իսկ «Քրիստոնէականչնկաւթիւնը» կոչուած աւարտական ճառին մէջ կը տեսնենք գաղափարը այն հրաչալի յաղողութեան, որուն կը սիրանան օտար վայրերէ գաղթող հարիւրաւոր միսիոնարները եւ կրթական գործիչները։ Մարդոց վրայ ազդեցութեամբ գործելու համար, կ'ըսէ Տօքթըր Ուոշպըրն, պէտք է անոնց հետ բարեկամութեամբ եւ համակրանօք ընկերակցիլ, զգալ ատ անոնց թէ չէք արհամարհեր զիրենք իբր ատորին էակներ։ Այս գաւազանքին իրական գործադրութեան ամէնէն կատարեալ մարմնացումն է նոյն ինքն Տօքթ. Ուոշպըրն որ տարբեր ցեղերէ, տարբեր ազգութիւններէ եւ տարբեր նկարագիրներէ կազմուած հարիւրաւոր ուսանողներու համակրանք ու պատկառանք ազդած է միանգամայն։

Երբեմն կը մտածեմ թէ իր սիրոյը ինչպէս չի պոռթկար երախտագիտական այն յորդառատ ըղձանքներէն ու րոնք պարականութիւն մը դարձած են ալեւոր Ռուշըրդ Գոլէճի հետ հեռուէն կամ մօտէն յարաբերութիւն ունենցողներուն համար...

Կ'ուզէի դեռ երկարօրէն խօսիլ այն միւս իրատական ճառերուն վրայ, որոնք ձեռներէցութեան ոգին, ինանձնուրացս եւ բարւորանուէր աշխատութեան գաղափարը կը ներշնչեն և բարձրութեան մէջ համեստ մնալու ու պզտիկները չարհամարհելու ընկանգին դասերը կուտան, ա'յնքան տրամարան, ազդող եւ պատկերալից ոճով մը։ Կուզէի վերյուշել գոլէճական կեանքի վերջին օրերուն ապաւորութիւնները, որոնք ամէն ընթարցասարան համար երախտագիտութեամբ, բարբառուն գորովի արտայայտութիւններով են կազմուած. բայց ընթերցող հասարակութիւն մը որ առանց լիովին ճանչցած ըլլալու այս մեծ Ամերիկացիին դերը, գայն կը նկատէ իբր վարժարանի մը անօրէնը միայն, բնականաբար չափազանցութիւն պիտի տեսնէր անոր ներբողականին մէջ։

* * *

Այն փոխադարձ համակիր վերաբերումը, որ Տքթ. Ուոշպըրնի եւ Աբր. Տէր Ցակոբեանի միջեւ հաստատուած է, եւ որ տակաւ ուսուցչի եւ ուսանողի յարաբերութեան հանգամանքը փոխելով, գործակցի եւ ընկերակցի կապը յառաջ բերած է, չէր կրնար թերեւս լաւագոյն հաւատքով մը ամրանդարձուիլ։ Ներկայ գործը իր իմաստասիրական լոյն հայեցողութիւններով եւ կրօնքի մասին արտայայտած անխարական ոգիովը անդուլա պիտի գանէ իր արժանաւոր ընդունելութիւնը մեր մէջ ալ։

Թարգմանութեան հարազատութեան նկատմամբ տարակուսիլ մաքէ անգամ չունինք. մարդ երբ վարպետի քարգմանութիւն կը կարդայ, չի ներեր ինքզինքին տալ այն տրգագրիչի դերը, որուն ինքզի մը կրկ արօտ։

Դրամապաշտութիւն եւ ուրիշ քարոզները հրապարակ ելած ըլլալով Բարեկենդանի և Աբեզաթոդի ներկայ զբաղարձալիր օրերուն, ժամանակէն առաջ աչխարհ եկող նորածիններու տպաւորութիւնը կը թողու. վաղը տակայն, երբ Մեծ Պահքի ապաչխարութեան և մտածումի օրերը գան, անկիւն անկիւն ժլատ գիրքը պիտի դառնայ բոլոր անոնց համար, որոնք քրիստոնավարել և առաքելաշունչ համբաւէ մը կ'ուզեն ընթանալ։

ԼԵՒՈՆ ՔԻՐԻՇՃԵԱՆ

ԴԵՊԻ ՉԻՆԱՍՏԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԱՆԴՐՄԻՊԵՐԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ

Միլեթիոյ ազնուն տափաստանեն բուն մէջ.—Երկաթուղիին մոգական արդիւնքները.—Հակա ձեռնարկ մը.—Գայթակ լիճը եւ իր սոսկալի փոթորիկները.—Ուրուագիծեր չինական բարքերեն։—Չինացի սափրիչները.—Մեռելի ոսկորներուն գինը.—Չինացի կիներու ոտքերը.—Չինացի տղաքները։

Զպիտի պատմեմ Եւրոպայի մէջ կատարած ուղեւորութիւնս։ Տանջերին վրայ խօսել չարժեր։ Ուստի հանունք անմիջապէս դէպ ի Ուրալ լեռները։

Ցաւիս 30ի առաւօտն, ժամը 10·35ին՝ ժամացոյցը ձեռքս՝ կ'անցնեմ Ուրալի կիրճը։ Մեր ակնարկը կ'ուղղուի ամէնէն առաջ դէպի ազիւսէ փոքրիկ բարդի մը վրայ, ուր լեռներուն ստորնին վրայ կը բարձրանայ և որուն վրայ կ'երեւար առարձանագրութիւնը՝ իր պարզութեանը մէջ պերճախօս.—

ԵՒՐՈՊԱ—ԱՍԻԱ

Նոր աչխարհ մըն է որ կը պարզուի մեր առջեւ։ Ինչ տարբերութիւն այն աչխարհէն ուրկէ կը բաժնուինք։ Հոս՝ ամէն տեսակ հանքերով,—ասկի, արծաթ, մարմարիոն և թանկագին քարեր—,Ուրալի լեռնաշղթան նեղ է, բայց հոյակապ և նկարագրեղ՝ իր անառակախիտ բարձունքներով, ժպտուն լիճերով, որոնց մէկը մանուկնդ նմանակելի է քովը գտնուած սիրուն քաղաքով։ Նախորդ օրը՝ մեր նայուածքը կը խարասուզուէր անսահման դաշտերու վրայ։ հիմայ որ Մոսքուայէն ճամբայ ելլելնէս ի վեր երեք օր է, երկիրը այնքան հարուստ է որ պարարտացուցիչ ազբի պէտք չի տեսնուիր։ Երկկ կ'անգնէինք Սըբրսըզներու, Թաթարներու երկրէն՝ նախկին հովիտը։ Մէկէլերայի իչխաններուն, որոնց ցեղէն կը գտնուին տակաւին Օրէնպուրկի Հարուստ. Արեմտեան կողմը Այսօր հոս հոն կը տես նենք աուտոարթիւ երամակներ ձիերու, որոնք ազատօրէն կ'արածին, և միւս կողմէ Ռուսիղներու հազուադէպ կայաններ, ուր ջամբիկի կամով դարմանատուներ կ'ըլլան։ Եւ անահմանութիւնները միակ բաներն են ասոնք։

Կէսօրէն ետքը ժամը 3ին ժամ մը կանգ կ'առնենք Զելիապինսք, սոսկալի քաղաք մը որ չատ քիչ կը տարբերի Ասրապական Թուրքիոյ քաղաքներէն, որոնց կապուած է ոսկին վարչականապէս, քանի որ Օրէնպուրկի նահանգային կառավարութենէն կախեալ է։

Սիպերիա հասած ենք վերջապէս։ Բայց պիտի չծանրանանք մեր ուղեւորութեան բոլոր կայարաններուն վրայ։ Ցաւակիչական մէկ քանի մանրամասնութիւններ պիտի ընենք միայն։

Ցանըլօրս ժամը անգամ մըն է որ քաղաքի մը կը հանդիպինք։ Աւանդմէ մէկն է Նովօ-Նիքօլայէվսք, Օպի վրայ, 30000 բնակիչով, որ հաղիւ հինգ տարուան գոյութիւն մը ունի։ Անդրսիպերիական երկաթուղին առեղծած է այս քաղաքը։ Երկաթուղիին մոգական ազդեցութիւնն է ասիկա։ Ապագայի ինչ փայլուն հեռապատկեր այն երկիրներուն համար ուր կը մտնէ երկաթուղին։

Գաղափար մը կ'ուզէք ունենալ վաճառականութեանը վրայ։ Մէկ միլիոն քիլօ կապագ կը ներծծուի ամիսը օրական հինգ վեց կառախումբով, որոնք առաուցապատ ընդարձակ վակոններ ունին։ Այդ համեմատութեամբ հաւկիթ ալ կը փոխադրուի, բայց մեծ մասը կ'ուտուի, չհաւկիթի պահպանութեան քիմիական միջոցները անծանօթ ըլլալով այդ կողմերը։

Կանգ կ'առնենք Թայգա, կայարան Թամքի. որ Սիպերիոյ գլխաւոր քաղաքն է, որ 40000 բնակիչ և համալսարան մը ունի։

Գէշ է գիտնալ որ ժամը անգամ մը քառորդ ժամու գադար մը հարկեցուցիչ է, որովհետեւ անդրսիպերիական երկաթուղին մէկ գիծ միայն ունի։ Ասկայ աղաւոր առիթ մըն է պատայ մը քնելու՝ կազդուրուելու համար չորգեկոաքի ցնցումներէն։ Բացայայտ է որ կրկնակ գիծով երկաթուղին անհուն յառաջդիմութիւն մը պիտի ընէր, «Բայց, կ'ըսէ մտանգէտ մը, պէտք է մտածել որ չատ դիւրին պիտի չէր երկաթուղի մը չինել 7000 քիլօմեթր երկայնութեամբ ժայռուտ լեռներու, կոյս անտառներու, ճահճախուտ դաչտերու, եւ իրական անապատներու մէջէն, ուր հազուադէպ բնակիչներու չարակամութիւնը նուազ կը վնասէ գործին, որքան անողոք կլիմայ մը խստութիւնները։»

Թամք ցամքային Եւրոպայի կիման ունի գրեթէ, և հոյակապ բուսականութիւն մը։ Ամէն մարդ գիտէ թէ ատարիկ ցուրտ կ'ընէ Սիպերիոյ մէջ, բայց ի երեք չաբաթուան ատարիկ տարբերէ, որոնք հրաչալի արագութեամբ մը կ'ամեցնեն բոյսերը։ Բայց եթէ այդ կարճ ամառուան մէջ ալ օդերը անընդատ երեսուն աստիճան վերեւ կ'ելլեն, այն ատեն՝ ինաս բան մ'ունի ատոր համար։ Ցաճախ գիշերները կը տեսնուին ցորենի արտերու վրայ ցրուած ոսկեգոյն կոյտեր, որոնք ամբարուած ցորենի ոսկեհատիկներ են։ Ամէն կոյտ մէկ տարեկան հասոյթ մըն է ընտանիքի մը։ Ցորենը ամբարուած կը մնայ մինչեւ ձմեռ, որ ատեն կը տարուի շուկայ։

Ցաւիս 31ի առաւօտ, ժամը 10ին կ'անցնինք Ուրալի կիրճը։ Ցանկարծ կ'անցնինք Եւրոպայէն Ասիա։ Ոչ մէկ նշան կայ որ մեզ երեք ժամկնդ կը տանի գայթակ լիճ մը որ արտասովոր պատկայ մը ըլլալով՝ մեր նկատմամբ ներքաղաքական գոնուելուն, որովհետեւ ժամը 6ին Միասովայա ցամաք կ'երկնինք, չորս ժամուան հանգստի նաւագնացութենէ մը ետքը։ Բայց այդ լիճը չատախ այնքան

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ՓՈՍՔԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆՎՈՐԸ» 1178

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆՎՈՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ● ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

17.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԱՅՐ ՍՈՒՐԵՆ ՀԱՅՐԻԿԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆԻ

Այսօր մեզ մոտ, Լենինականում էր հյուր գալիս Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին հերոսաբար կռված հայ ժողովրդի զավակներից մեկը, որի անունը հայտնի է ամբողջ աշխարհին, որի անունը հպարտությամբ է արտասանում մեր ամբողջ ժողովուրդը, որի անունը հարգանքով է արտասանում ամբողջ առաջադեմ մարդկությունը։ Մեր հյուրը Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին ղեկավարել է հայ ժողովրդի զավակների հերոսական մարտերը ֆաշիստական զավթիչների դեմ։ Նա ղեկավարել է հայ ժողովրդի զավակների հերոսական մարտերը Ստալինգրադի ճակատամարտում, Կուրսկի ճակատամարտում, Ուկրաինայի ազատագրման համար մղված մարտերում, Բալկանների ազատագրման համար մղված մարտերում, Հունգարիայի ազատագրման համար մղված մարտերում, Վիեննայի գրավման համար մղված մարտերում։ Նա ղեկավարել է հայ ժողովրդի զավակների հերոսական մարտերը Գերմանիայի ազատագրման համար մղված մարտերում։ Նա ղեկավարել է հայ ժողովրդի զավակների հերոսական մարտերը Գերմանիայի մայրաքաղաք Բեռլինի գրավ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՕՐԱԿԱՆ)

ՍՈՒՏԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Ի՞նչպէս կ՚ուզէք որ ձեզ ուրախացնենք, ինչպէս կ՚ուզէք որ ձեզ զուարճացնենք, ինչպէս կ՚ուզէք որ ձեզ հաճոյանանք։ Ահա մեր ամբողջ ջանքը, ահա մեր ամբողջ կարողութիւնը։ Ի՞նչ ընենք, որ ձեզ հաճոյանանք։ Ահա մեր միակ մտածումը, ահա մեր միակ հոգս

ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ՎԱՀԱՆԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ (8) ՓԱՐԻԶ 1900

ԾԱՂԻԿ

ԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

1

Ամառվան վերջալույսներ։ 10) Ամառվա ցող պղնձե գլխարկ մի քանի կոպեկով ավելի թանկ, եւ գլխարկագործ Ֆրանսիս Ֆրեյ Ամերիկայում ամառ անցկացնելու համար, Հայց Ամերիկա հրաման ստանալու համար, պարտավոր էր գնալ Լոնդոն, որտեղ նրան պետք էր մի քանի շաբաթ մնալ։ Ֆրեյ Ամերիկա հասնելուց հետո, ամուսնացավ Ֆրանսիս Ֆրեյի հետ եւ նրա հետ միասին վերադարձավ Լոնդոն։

Տարիներ անցան, եւ Ամերիկայում ծնված Ֆրեյների երեխաները մեծացան։ Ամենամեծ աղջիկը՝ Ռոզան, ամուսնացավ Ֆրանսիս Ֆրեյի մի հեռավոր ազգականի հետ, որը նույնպես գլխարկագործ էր։ Ռոզան ամուսնանալուց հետո, ամուսնու հետ միասին, ապրելու եկավ Լոնդոն։